# GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 276. *Mercurĭ, 10 (22) Decemvre.* 1886.


## Misiunea patriotică a bisericelorŭ nóstre.

(Articulŭ finalŭ.)

Brașovŭ, 9 Decemvre 1886.

Când ḍicemŭ planŭ comunŭ și acțiune cumună nu ne gândimŭ nicidecum a confunda cercurile activítății Metropolielorŭ nóstre pe terêmulŭ învĕțămêntului. Acésta nicĭ nu ar fi cu putință pe câtŭ timpŭ va esista deosebirea confesiunală.

Suntŭ însĕ înlăuntrulŭ sferei de activitate speciale a fiăcăreia din bisericele române nenumĕrate puncte de atingere, unde interese grave de esistență și de cultură se întêlnescŭ de amêndouĕ părțile.

In aceste puncte trebue sĕ se radime planulŭ comunŭ de acțiune. Dér fiindcă este imposibilŭ a se lucra în modŭ sistematicŭ, după o înțeléptă precugetare, la unŭ punctŭ mai espusŭ, fără ca acéstă lucrare sĕ fiă adusă în strînsă legătură cu lucrarea, ce se desvóltă în tóte celelalte puncte, de aceea planurile de acțiune speciale trebue sĕ consune cu planulŭ generalŭ și viceversa.

Ĕtă carĭ suntŭ presupunerile neîncunjurabile ale acțiunei comune, de care voimŭ sĕ vorbimŭ.

Vrêndŭ sĕ procedemŭ la lucru trebue mai întâiu de tóte sĕ ne lămurimŭ cu seriositate și fără de nicĭ o preocupațiune situațiunea, în care ne aflămŭ astăḍĭ cu scólele nóstre. Décă în modulŭ acesta vomŭ ajunge la deplina consciință a marelui periculŭ, care ne amenință pe toțĭ deopotrivă, atuncĭ înainte cu Dumneḍeu, pe cărarea ce ni-o indică sêmțulŭ de conservare propria.

*Cu limba și cu cultura română trăiesce și cade și biserica română.* Despre acésta ni-au încredințatŭ cu tótă solemnitatea înșișĭ archiereii noștri în representațiunile lorŭ așternute Tronului în 1879.

Astfelŭ stândŭ lucrulŭ nimicŭ nu mai póte împiedeca înaugurarea unei acțiunĭ sănătóse și bine combinate pentru apĕrarea școlelorŭ nóstre, după ce în casulŭ de față nu e vorba de politică, ci numai și numai de împlinirea unei sânte chiămărĭ a bisericelorŭ române, de asigurarea fundamentului propriei lorŭ esistențe și prosperitățĭ.

La lucru dér, căci multe și marĭ suntŭ cestiunile școlare ce aștéptă o grabnică și favorabilă resolvare și nenumĕrate suntŭ trebuințele și lipsurile învĕțămêntului nostru, ce trebue sĕ le acoperimŭ aducêndŭ tóte jertfele posibile!

Este timpulŭ supremŭ ca factorii deciḍĕtorĭ ai ambelorŭ biserici românescĭ din Transilvania și Țéra ungurésă sĕ încheiă unŭ *pactum conventum* pentru asigurarea esistenței și a pacĭniculni progresŭ alŭ scólelorŭ nóstre confesionale.

In acestŭ pactŭ sĕ se proclame ca principiu fundamentalŭ apĕrarea și susținerea din tóte puterile și cu orĭce jertfă a scólelorŭ nóstre confesionale.

In comune, unde nu se află scóle confesionale sĕ se înființeze câtŭ mai grabnicŭ asemenĭ scóle, contribuindŭ la înființarea lorŭ amêndouĕ confesiunile proporțiunalŭ cu numĕrulŭ credincioșilorŭ lorŭ.

Autoritățile nóstre scolare confesiunale se caute a împiedeca redicarea de scóle ungurescĭ în comunele române și, décă cu tóte astea s'ar redica scóle de aceste, sĕ îngrijéscă, ca sĕ nu se înstrăineze copii dela scóla română.

In comunele române mixte, amêndouĕ confesiunile sĕ susțină o singură școlă corespundĕtóre cerințelorŭ legii, stipulându-se în modŭ detailatŭ tóte modalitățile cum are sĕ se procédă la zidirea școlei, apoi în privința proprietății, a averei școlei, a învĕțătorilorŭ, a administrărei și jurisdicțiunei, cu scopŭ de a se delătura orĭ și ce conflicte și neînțelegerĭ.

Autoritățile nóstre scolare de amêndouĕ confesiunile sĕ convină între sine, că la punctele cele mai amenințate ale învĕțămêntului românescŭ sĕ fiă alesĭ și numițĭ preoțĭ și învĕțătorĭ, carĭ sĕ corĕspundă pe deplinŭ grelei lorŭ chiămărĭ.

Mai departe sĕ stăruiască autoritățile nóstre scolare confesiunale ca pe lângă fie-care scólă în comunele mai marĭ sĕ se înființeze după aceleașĭ principii grădinĭ séu asilurĭ de copii sub privegherea lorŭ.

Amêndouĕ bisericele nóstre sĕ întreprindă o acțiune comună și energică spre resolvarea cestiunei fondului de pensiune alŭ învĕțătorilorŭ dela scólele confesiunale, stăruindŭ ca sĕ se creeze fondurĭ deosebite de pensiune pentru învĕțătorii noștri și ca aceștia precum și comunele parochiale sĕ fiă mântuițĭ de datoria de-a mai contribuì la fondulŭ de pensiune creatŭ pentru învĕțătorii de statŭ.

Aceste arŭ fi după părerea nóstră punctele de căpeteuiă ale pactului, prin care s'ar înaugura acțiunea comună pentru apĕrarea, susținerea și întărirea scólelorŭ nóstre confesionale.

Ar mai rĕmâné a se resolva grava cestiune a mijlócelorŭ materiale.

Odată întreprinsŭ pasulŭ decisivŭ suntemŭ sigurĭ, că se va resolva și acésta cestiune în modŭ mulțămitorŭ, căcĭ care Românŭ credinciosŭ bisericei sale nu va contribuì cu însuflețire ultimulŭ sĕu dinarŭ pe altarulŭ învĕțămêntului?

Spre a face acésts mai ușorŭ cu putință toțĭ fii luminațĭ ai poporului nostru fără deosebire arŭ fi gata orĭ și când, suntemŭ convinșĭ, a-și da mâna spre a înființa o *reuniune scolară pentru ajutorarea scólelorŭ române confesionale* și bisericele nóstre, odată pornite pe cărarea adevĕrată a comunei conlucrărĭ, nu vorŭ întârḍia, suntemŭ sigurĭ, a sprijini acésta reuniune cu tóte mijlócele, de carĭ dispunŭ.

Eată cum înțelegemŭ noi misiunea patriotică a bisericelorŭ nóstre românescĭ.

---

## Pressa franceză și Moltke.

Cele petrecute în comisiunea militară a Reichstagului germanŭ, cu ocasiunea desbaterilorŭ asupra proiectului militarŭ, facŭ în fine sĕ vorbéscă și pressa franceză.

„La France“ scrie următórele:

Cuvintele rostite cu ocasiunea discuțiunii asupra legei militare de către bĕtrânulŭ mareșalŭ Moltke, au produsŭ în Francia și în întréga Europă efectulŭ unei declarațiunĭ de rĕsboiu în tótă puterea cuvêntului. 'I-a plăcutŭ bĕtrânului de aprópe 90 de anĭ sĕ întindă slaba sa mână spre Francia și sĕ provóce la nouĕ lupte unŭ întregŭ poporŭ, care numĕră mai multe biruințe, decâtŭ înfrângerĭ la activulŭ sĕu. Treaba lui. Dela noi însĕ se cere sĕ fimŭ gata *d'a rădica* mănușa ce ni se aruncă și d'a rĕspunde cum se cuvine la provocațiunile cu care se încercă Germanii d'a ne înspăimênta. Vomŭ respinge forța prin forță și vomŭ aștepta fără frică efectulŭ amenințărilorŭ, care nu ne sparie de locŭ. Nu ne sparie, fiindŭ că suntemŭ gata, gata pentru tóte eventualitățile, din orĭ care parte arŭ veni. S'a ḍisŭ adeseorĭ în acestŭ ḍiarŭ: Suntemŭ gata, pe deplinŭ gata și nu putemŭ îndestulŭ repeta acésta, pentru ca sĕ convingemŭ pe toțĭ actorii, carĭ vorŭ juca unŭ rolŭ în apropiatulŭ rĕsboiu. Nu este însĕ de ajunsŭ sĕ ḍică cineva că este gata; trebue sĕ și dovedescă, pentru ca sĕ inspire tuturorŭ incredere; și în acestă privință administrațiunea militară francesă nu face totŭ ce ar trebui sĕ facă. Prea multŭ li se tăinuiesce cetățenilorŭ și soldaților isvórele de ajutorŭ de care dispunemŭ, ne facemŭ prea micĭ, avemŭ aerulŭ d'a ne teme sĕ nu supĕrămŭ pe biruitorulŭ de ierĭ și sĕ ne espunemŭ la unŭ nou eșec. Nenorocirea dela Sedanŭ ne-a făcutŭ sĕ uitămŭ biruința dela Iena...

Suntemŭ gata? Din norocire nu mai esistă îndoelă în acestă privință. Nimicŭ nu lipsesce, nicĭ măcarŭ unŭ nasture. Și acesta nu este o închipuire, este o realitate. Da, suntemŭ gata, pe deplinŭ gata. Décă dușmanii noștrĭ se îndoescŭ, poftéscă sĕ vadă. Vorŭ găsi pe cineva cu care sĕ pótă vorbi.

„Le Paris“, într'unŭ articulŭ publicatŭ de scriitorulŭ militarŭ H. Barthélemy, autorulŭ lucrărei „Avant la bataille“, ḍice:

Fără sĕ ne spăriămŭ peste mĕsură de ațîțările pline de ură ale mareșalului Moltke, este fórte importantŭ, ca sĕ pășimŭ neîntârḍiatŭ la terminarea reorganisărei nóstre militare.... Lucrulŭ principalŭ e sĕ avemŭ câtŭ se póte de curêndŭ o armată bine instruită. Ministrulŭ de rĕsboiu germanŭ a esprimatŭ din nou o vorbă, care definesce forte esactŭ situațiunea de amêndouĕ părțile Rinului: »Trebue, a ḍisŭ elŭ, sĕ fimŭ gata pe ḍiua de 1 Aprilie, prima ḍi a anului de mobilisare ...“ Nu crede comisiunea că trebue sĕ lucreze cu unŭ astfelŭ de zelŭ, ca sĕ se pótă transforma armata nóstră, cu privire la inceputulŭ anului de mobilisare, așa precum resultă din votulŭ proiectului de lege militarŭ organicŭ? Orĭ câtŭ de desbinațĭ amŭ fi din punctulŭ de vedere politicŭ, cu tóte astea se vorŭ uni tote partidele din senatŭ și cameră, ca sĕ acorde șefului responsabilŭ alŭ armatei franceze reformele ce le cere elŭ în numele apĕrării naționale. Comisiunea armatei sĕ lucreze decĭ astfelŭ, ca ministrulŭ de rĕsboiu sĕ fiă în stare a da pe tribună câtŭ mai curêndŭ acéstă declarațiune. Inceputulŭ anului de mobilisare alŭ armatei germane este — sĕ nu uite acesta — la 1 Aprilie. Trebue sĕ fimŭ gata pe acea ḍi, a rĕspunde la atacŭ.

---

## Sêrbii și Patriarchulŭ Angyelicĭ.

Se scie că Sêrbii suntŭ fórte amărîțĭ în contra patriarchului Angyelicĭ, care a găsitŭ cu cale sĕ dea mâna cu guvernulŭ ungurescŭ în contra intereselorŭ bisericei sêrbescĭ. Deputații sêrbĭ din dieta din Pesta și clubulŭ sêrbescŭ din Agramŭ s'au și înțelesŭ a se întrunì, era vorba pe 20 Decemvre n., ca sĕ se consulte asupra mĕsurilorŭ ce arŭ fi sĕ se ia pentru apĕrarea autonomiei bisericei lorŭ. De altă parte poporulŭ sêrbescŭ ține întrunirĭ, luândŭ resoluțiunĭ în contra patriarchului Anghelicĭ. O astfelŭ de resoluțiune publică »Zastava“ dela 26 Noemvre (7 Decemvre), luată de poporulŭ sêrbescŭ din Sântămașŭ, în următorulŭ cuprinsŭ:

*Denumitului patriarchŭ Germanŭ și sinodului din Carlovițŭ.*

Evenimentele din urmă petrecute în congresulŭ nostru naționalŭ-bisericescŭ au sguduitŭ pe fiăcare Sêrbŭ, care'șĭ iubesce națiunea, până în adênculŭ sufletului. Poporulŭ sêrbescŭ privesce cu o scârbă nedescriptibilă la aceste evenimente ne mai auḍite, de carĭ te-ai făcutŭ tu și sinodulŭ culpabilŭ. Națiunea sêrbéscă plină de amărăciune nu întârḍiă ca sĕ vĕ timbreze pĕcatele și nedemnele apucăturĭ.

Poporulŭ sêrbescŭ, întrunitŭ astăḍĭ în numĕrŭ fórte mare într'o conferință, a luatŭ cunoscință despre pĕcatele tale, de când ocupĭ scaunulŭ sf. Arsenie, pe care șeḍĭ fără voia poporului. Sĕ-țĭ fiă ochii aicea, sĕ vedĭ, cum fiăcare, amărîtŭ de fărădelegile tale, varsă cu amărăciune veninŭ contra individualității tale, și se vaietă și se tânguesce, că de ce are unŭ astfelŭ de protopărinte, care e de tóte, numai amicŭ alŭ poporului nu.

Fărădelegile tale culminéză preste orĭ și ce mĕsură, și Dumneḍeu mai scie, ce n'ai mai făcutŭ contra națiunii tale, decă n'amŭ fi fostŭ representațĭ în congresŭ de multŭ iubiții și stimații nostri deputațĭ naționalĭ, pe carĭ póte că D-ḍeu i-a trimisŭ poporului ca pe nisce ângerĭ păḍitorĭ.

Pentru tine e judecata teribilă. Poporulŭ în tine n'are încredere, și decă mai ai numai o scînteiă de simțŭ — ce póte că l'ai suptŭ cu laptele dela maica ta, atuncĭ scobóră te de pe acelŭ scaunŭ și cedéză-lŭ aceluia, în care îșĭ va pune națiunea încrederea sa, și mântuiesce'țĭ sufletulŭ pentru lumea cea viitóre.

Din ședința conferenței naționale publice a Sêrbilorŭ din Sântămașŭ, ținută la 23 Noemvre 1886. (Urméză mai multe iscăliturĭ.)

După acéstă resoluțiune, s'a datŭ *votŭ de încredere* celorŭ patru deputațĭ sêrbĭ la congresulŭ bisericescŭ sêrbescŭ din Carlovițŭ, avêndŭ următorulŭ cuprinsŭ:

Lucrările din urmă dela congresulŭ din Carlovițŭ ne-au însuflatŭ spiritulŭ de luptă pentru drepturile nóstre. Neînfrânta vóstră ținută și resoluția vóstră plină de bărbăție a arĕtatŭ la tótă lumea, că în vinele vóstre încă mai curge sângele lui Dușanŭ. Lupta vóstră față cu

neîmpăcaţii inimicĭ ai drepturilorŭ naţionale prevestesce poporului sêrbescŭ, că veţĭ lupta până în sfârşitŭ pentru scumpa nóstră autonomiă bisericéscă şi scolară. Pentru aceea vĕ strigămŭ unŭ: Jivio!

Sĕ scie acum fiăcare clarŭ şi limpede, că poporulŭ e după spatele nóstre.

Din şedinţa conferinţei publice a Sêrbilorŭ din Sântămaşŭ dela 23 Noemvre 1886. (Urméză totŭ subscrierile de susŭ.)

## SCIRILE ḌILEI.

Insărcinatulŭ de afacerĭ austro-ungarŭ în *România,* consilierulŭ de legaţiune *Heidler*, sosindŭ din *Bucurescĭ* în Pesta, a avutŭ o lungă convorbire cu ministrulŭ de comerţŭ *Szechenyi* în *afacerea tractărilorŭ comerciale* ce au sĕ 'ncépă cu România. Din Pesta s'a dusŭ d. Heidler la Viena. Ḍiua sosirei ministrului Sturza încă nu e fixată.

—x—

Sâmbătă în 6 Decemvre s'a jucatŭ piesa »Cinel cinel«, de V. Alesandri, din partea elevelorŭ *internatului* reuniunei femeilorŭ române de aicĭ. Amŭ fostŭ fórte surprinşĭ de acéstă producţiune, care a reuşitŭ forte bine. Rolurile au fostŭ esecutate cu tótă precisiunea, deşi fără suflerŭ. De aicĭ se póte vedé silinţa fetiţelorŭ spre învĕţare. Scopulŭ producţiunei este facerea unui pomŭ de Crăciunŭ, destinatŭ — de bună sémă — pentru premiarea celorŭ cu mai multă silinţă dintre ele. Aşa dêră ele însele şĭ-au agonisitŭ premiile prin îndoită vredniciă. Ne bucurămŭ din inimă pentru aceste frumóse prospecte ale noului institutŭ şi felicitămŭ buna ideă şi marele zelŭ, de care suntŭ conduse stăruitórele nóstre Dómne pentru promovarea educaţiunei tinerei generaţiunĭ a secsului femeescŭ după pretensiunile timpului de aḍĭ.

—x—

In minele de aurŭ dela *Crişiu* s'a datŭ deunăḍile de o frumósă şi bogată vênă de aurŭ curatŭ în cristale şi în formă împletită. Custodele secţiunei minerale a museului naţionalŭ ungurescŭ, Iosef Kenner, a fostŭ trimisŭ la faţa locului şi a alesŭ patru esemplare de tótă frumseţea, plătindu-le Andor Semsey, pentru museu, cu 2000 fl., deórece direcţiunea minelorŭ n'a voitŭ sĕ le dăruiască.

—x—

De lângă *Gurghiu* ni se scrie, că familia cultă, căreia mórtea i-a răpitŭ o fetiţă de 8 anĭ şi unŭ băiatŭ de 4 orĭ 7 anĭ, din causă că le-a datŭ zémă de tutunŭ sĕ bea pentru lăpĕdarea vermilorŭ, este familia preotului reformatŭ *Szekely* din Gurghiu. — Sĕ se feréscă ómenii de astfelŭ de medicamente băbescĭ.

—x—

*Curia din Pesta* a casatŭ verdictulŭ juraţilorŭ din Cluşiu în procesulŭ de pressă »Tribuna«-Nyarady şi a ordonatŭ o nouă pertractare, din causă că actulŭ de acusaţiune s'a aflatŭ defectuosŭ.

—x—

Cetimŭ într'o fóiă unguréscă: „La 7 curentŭ, *dorobanţĭ românĭ* au ruptŭ cu forţa din pămêntŭ şi au furatŭ stâlpulŭ de graniţă ungurescŭ cu inscripţiunea: „Csik-Gyimesi határszoros", ce se află între Ciuc-Ghimeşŭ şi casa de strajă română. Fapta s'a pututŭ comite numai din acelŭ motivŭ, fiindŭ că în faţa stâlpului se află permanentŭ o patrulă militară constătătóre din 4—5 ómenĭ şi stâlpulŭ, deşi se află pe teritoriu neutru, e depărtatŭ de patrula militară română numai 4—5 paşĭ".

—x—

La 16 Decemvre n. au fostŭ grămădite în *Reghinulŭ săsescŭ* zălóge din mai multe comune luate de esecutorĭ pentru dare spre a se vinde la licitaţiune. După cum ni se scrie, afară de jidovĭ, prea puţini se îmbulzeau sĕ cumpere.

—x—

D-lŭ *Dr. I. Neagoe* a depusŭ unŭ strălucitŭ esamenŭ pentru gradulŭ de medicŭ de regimentŭ în armata română.

—x—

Alfons de *Régner,* cetăţénŭ austriacŭ de origine francesă, *a fostŭ espulsatŭ din Bavaria* din causă că făcea propagandă clericală, într'o fóiă cu tendinţă catolică-antisemită întitulată „Oesterreichische Korrespondenz", care trecea de organŭ alŭ clerului austriacŭ. Régner era şi redactorŭ alŭ fóiei »Fränkisches Volksblatt", în care ataca violentŭ ministeriulŭ Lutz.

—x—

In piéţa *Reghinului săsescŭ* s'a vêndutŭ la 16 Decemvre n., precum ni se scrie, litra de cucuruḍŭ cu 50—60 cr., grâulŭ amestecatŭ pentru pâne cu 70—80 cr., ovĕsulŭ cu 25 cr. litra, ouĕle 4 la 10 cr. Vitele cornute, caii şi porcii n'au mai nicĭ unŭ preţŭ, fênulŭ încă se vinde cu preţurĭ bagatele.

—x—

»Romänische Revue«, fascicululŭ X—XI din Noemvre 1886, are următorulŭ cuprinsŭ: Magyarisirungssteuer. Die Deutschen der Österr.-Ung. Monarchie. Die Romänen der Österreichisch Ungarischen monarchie. [Von Donato Sanminiatelli] (Schluss). Rundschau. Der Sturz der Fanarioten-Herrschaft in Romänien 1821 durch Tudor Vladimirescu. Aus C. D. Aricescu's: »Istoria Revoluţiei Române dela 1821," deutsch von P. Brosteanu. Daco-Romänische Sprachvorschung, V. S. Mangiuca (Fortsetzung). Proben aus älteren Romänischen Dichtern. Von L. V. F. Ach Flieh.... Von V. Miclea. [A. Matheiu.] Literatur und Kunst.

—x—

»Berliner Tagblatt" aduce sensaţionala scire, că deunăḍĭ, găsindŭ *Ţarulŭ* pe masa sa de scrisŭ o *scrisóre nihilistă*, în care se cerea o constituţiune, a ordonatŭ, scriindŭ pe marginea acelei scrisorĭ, convocarea consiliului de statŭ şi prelucrarea unei constituţiunĭ. Scrisórea însĕ a dispărutŭ de atuncĭ în modŭ misteriosŭ. Cu tóte acestea Ţarulŭ a convocatŭ consiliulŭ de statŭ şi Pobjedonoszeff a presentatŭ unŭ proiectŭ de constituţiune.

—x—

*Ministeriulŭ de esterne românŭ* face cunoscutŭ, că supuşii românĭ din Egiptŭ suntŭ puşĭ sub protecţiunea consulului italianŭ de acolo.

—x—

»Vocea Covurluiului" spune, că de câteva ḍile se facŭ forte numeróse *arvunirĭ de şlepurĭ* în portulŭ *Galaţĭ*, şi se dau acompturĭ marĭ, cu condiţiune de a se plăti preţulŭ tocmitŭ în casŭ de întrebuinţare séu în casŭ contrarŭ a se perde arvuna. Se crede că aceste arvunirĭ se facŭ de ómenĭ puşĭ de Rusia.

—x—

*„Convorbirĭ literare"*, revistă sub direcţiunea d-lui Iacobŭ Negruţi, coprinde în No. 9 pe Decemvrie 1886 (anulŭ XX) următorulŭ sumarŭ: N. Mandrea: Magistratura în statulŭ românŭ. — Duiliu Zamfirescu: Spre mare (nuvelă). — G. Gr. Băleanu: Cestiunĭ gramaticale.—Vogoride Konaki: Schiţe din viéţa Logofĕtului Konaki. — Mihailŭ Eminescu: La Steaua (poesiă).—T. Serbănescu: Intilnirea (poesiă). — Veronica Micle: Frumósă, Sfîntă... Lui X. (poesii). — Corespondenţă.

—x—

Mâne séră, Mercurĭ, se va juca la *teatrulŭ germanŭ* pentru a doua óră „Călĕtoria imprejurulŭ pămêntului în 80 de ḍile«.

## La capitululŭ brutalităţilorŭ.

De pe rîulŭ Ampoiu, în 22 Noemvre st. v. 1886.

In fóia cluşiană „Kol. Köz." Nr. 277 órecine vine a combate o corespondenţă dată la lumină în „Gazeta Trans." şi acea foiă voiesce a spăla pe gendarmĭ, de carĭ e vorba acolo, că ḍeu aceia ar fi nisce ómenĭ nevinovaţĭ. Insĕ nu va succede acelei foi a face nefăcute faptele crude ce se comitŭ icĭ şi colo din partea unorŭ gendarmĭ.

Noi pe aicĭ suntemŭ cu lucrurĭ de aceste de mai mulţĭ anĭ dedaţĭ a le vedé şi tóte plângerile la locurile chiămate spre a stêrpi rĕulŭ suntŭ fără efectŭ.

Intr'unŭ casŭ anumitŭ întêmplatŭ înainte cu 3—4 anĭ în comuna Poiana, fiindŭ 7 indiviḍĭ în restimpŭ de 3 ḍile maltrataţĭ prin gendarmĭ — acéstă maltratare s'a constatatŭ judecătoresce — mai în urmă dovedindu-se că prepusulŭ a fostŭ nebasatŭ, şi ómenii s'au eliberatŭ, dér despre maltratarea suferită de ei s'a ḍisŭ cumcă este necesară, căcĭ cu astfelŭ de ómenĭ altmintrelea nu potŭ birui. Acésta o-a scrisŭ comanda supremă a gendarmilorŭ din Cluşiu şi se află la actele respective.

Dér sĕ nu mergemŭ aşa departe şi, pe lângă amintirea măcelului din comuna Mogoşŭ, întêmplatŭ astă primăvéră, eată unŭ casŭ mai próspĕtŭ:

In 2 Septemvre a. c. s'a întêmplatŭ în comuna Găurenĭ pe rîulŭ Ampoiu, cumcă într'o cârcîmă a muritŭ de mórte silnică Iakşeu Petru. Făptuitorii nu se cunoscŭ, însĕ ca sĕ se capete aceştia, étă ce făcură doi gendarmĭ din Ighiu:

Venindŭ în numita ḍi, în orele de după améḍĭ, au prinsŭ pe Stefanŭ Blagă în presenţa judelui comunalŭ şi au ḍisŭ că au sĕ-lŭ ducă la judecătoriă. Au pornitŭ cu elŭ trimiţêndŭ pre judele acasă şi l'au dusŭ într'o pădure, unde atâta l'au bătutŭ, până ce a leşinatŭ. L'au părăsitŭ apoi în acea stare, şi bietulŭ omŭ nu a mai avutŭ putere a se mişca, ci din întêmplare aflându-lŭ alţii, l'au adusŭ pe mânĭ acasă. In acéstă stare l'au adusŭ cu carulŭ în 5 Septemvre la judecătoria din Alba-Iulia, unde şĭ-a datŭ plânsórea.

După ce gendarmii părăsiseră pe nenorocitulŭ susŭ numitŭ, au datŭ de tînĕrulŭ păstorŭ Petru Palcău, care era cu vitele la păşiune în préjma acelei pădurĭ. L'au prinsŭ şi pe acesta şi târêndu-lŭ în pădure în altă parte, l'au legatŭ de unŭ arbore crucişŭ şi spênḍuratŭ în aerŭ, l'au bătutŭ în modŭ straşnicŭ, şi cumcă acesta nu a datŭ de sórtea lui Stefanŭ Blagă este a se mulţămi întrevenirei fratelui sĕu Toma Palcău, vighilulŭ acelei pădurĭ episcopescĭ. Cestŭ din urmă cu puşca s'a de vighilŭ s'a apropiatŭ de gendarmĭ şi i-a provocatŭ sĕ deslege pe nenorocitulŭ, ce numai atuncĭ au urmatŭ, după ce vighilulŭ le-a spusŭ, că nenorocitulŭ îi este frate dulce. Aşa a scăpatŭ deodată acestŭ tênĕrŭ de mai mare bătaiă, însĕ numai pe puţine óre, căcĭ de cătră séră elŭ şi cu altŭ tênĕrŭ cu numele Iuonuţŭ Varvara fură éră prinşĭ, şi cu depărtare dela drumulŭ ţĕrei fură duşĭ legaţĭ prin pădurĭ la Ighiu, unde ambii preste nópte suferiră de nou bătae. In ḍiua următóre aceştĭ doi fură escortaţĭ la judecătoria reg. de cercŭ şi, ca fără prepusŭ, eliberaţĭ.

*Cu tóte că întregŭ acestŭ faptŭ s'a descrisŭ în o plânsóre adresată judecătoriei — nicĭ o cercetare nu a urmatŭ, ci simplu a fostŭ reieptată.*

---

## FOILETONU.

### Dela congresulŭ Orientaliştilorŭ.

*„Elementele turcescĭ în limba română"*, de d-lŭ *Haşdĕu.*

(Urmare).

Din timpulŭ Hunilorŭ şi Avarilorŭ, unŭ mare numĕrŭ de triburĭ turanice, unele aparţinêndŭ ramurei finice, altele ramurei turcescĭ, s'au făcutŭ succesivŭ stăpâne pe ţĕrile care formézĕ România de aḍĭ. Décă Românii, adecă Daco-Românii, locuiau atuncĭ aceste ţĕrĭ, precum credŭ eu, dér precum nu vrea sĕ créḍă d. Hunfalvy, trebuia sĕ rĕmână órecare urme în limba română despre acea stăpânire. Pecenegii şi mai alesŭ Cumanii, carĭ vorbeau dialecte turcescĭ, au locuitŭ în România timpŭ de mai mulţĭ seculĭ. Dialectulŭ Pecenegilorŭ, din nenorocire, ne este apróape necunoscutŭ. Câtŭ pentru Cumanĭ, din contră, posedemŭ despre dialectulŭ lorŭ unŭ adevĕratŭ tesaurŭ descoperitŭ altădată prin Klaproth şi despre care d. conte G. Kuun a datŭ o escelentă ediţiune critică: *Codex Cumanicus Bibliothecae ad templum Divi Marci Veneţiarum (Pesta 1880) et Additamentum ad Codicem Cumanicum, 1883.*

Se află cuvinte cumane în limba daco-română? Décă se află, nu dincolo de Dunăre au fostŭ împrumutate, căcĭ Cumanii n'au făcutŭ acolo nicĭodată în masse compacte decâtŭ incursiunĭ sgomotóse; în nordulŭ marelui fluviu însĕ erau solidŭ stabilițĭ în cursulŭ seculilorŭ XI şi XII. In secululŭ XIII ei începŭ a dispărea, Aşadêră elementele cumane în limba română, décă ele esistă, trebue sĕ dateze dintr'o epocă anterióră.

Voiu cita unŭ singurŭ esemplu, unulŭ singurŭ, dér astfelŭ de positivŭ, astfelŭ de caracteristicŭ, încâtŭ ar fi imposibilŭ d'ai contesta evidenţa. Cuvêntulŭ *aslam* nu mai esistă în limba română. In secululŭ XVI şi chiar în XVII cuvêntulŭ nu era o raritate. Ĕtă câteva texte:

In *Psaltirea*, manuscrisŭ dela Şcheia, care datéză din mijloculŭ secolului XVI (Biblioteca Academiei Române) XIV, 5, se citesce:

| | |
|---|---|
| . . .argintulŭ sĕu nu dede într'*aslamu*... | . . . pecuniam suam non dedit ad usuram... |

Acelaşĭ pasagiu în vechia *Psaltire* manuscrisŭ, oferitŭ de d. Dimitrie Sturza Academiei Române, ḍice; »pénegii sĕi nu-i dă într'*aslam*..."

Asemenea *Psaltirea* slavo-română a archiepiscopului Dositeiu, Iaşĭ 1680, ḍice: „arginţii sĕi nu-i dede într'*aslam*..." în faţa contextului slavŭ: „srebra svoego ne dastŭ vŭ lichvâ..."

In *Psaltirea* manuscrisŭ alŭ lui Arsenie dela Bisericanĭ (Bibl Acad. Rom) acestŭ cuvêntŭ ne apare de trei orĭ:

| | |
|---|---|
| Ps. LIV: Nu se mai împuţinéză din calĭa ei *aslamul* şi înşelâcĭunĭa... | . . .Non deficit de plateis ejus usura et dolus... |
| Ps. LXXI: de *aslamuri* şi de nedreptâţi va izbâvi... | . . .ex usura et iniquitate redimet... |
| Ps. CXVIII: plécă inima mĭa întru mărturiile tale, ĭară nu într'*aslam*... | . . .inclina cor meum in testimonia tua et non in avaritiam... |

In Omiliarulŭ archiepiscopului Varlamŭ, Iaşĭ 1643, cuvêntulŭ *aslam* figuréză de două orĭ:

| | |
|---|---|
| Mat. XXV, 27: şi déc'am venitŭ eu, aş lua al mieu cu *aslam*... | . . .et veniens ego, recepissem utique quod meum est cum usura. |

Intr'unŭ altŭ pasagiu, f. 16 b, cu acelaşŭ sensŭ: »nedereptâţile, *aslamurile*, asuprélele..."

*Aslam* însemnéză aşadéră »usură." Dér deschideţĭ *Codex cumanicus* alŭ contelui Kuun la pagina 85 şi veţĭ găsi acolo: *„astelan,* usura;" la pagina 101: *„astlanci,* revenditor."

Rădĕcina *as* a „câştiga" şi chiar radicalulŭ primitivŭ *ast* „câştigŭ, profitŭ" esistă în mai multe dialecte asiatice ale familiei turcescĭ (Vambéry, Etym. Wörterb. d. turko-tat. Spr., 19), dér cuvêntulŭ *astlan* „usură" nu se găsesce nicĭ în limba osmanliă, nicĭ în cea uigurică séu în cea djagataică, nicĭ în vre-o altă limbă altaică cunoscută; elŭ este esclusivŭ cumanŭ. Presenţa sa în limba română este fórte semnificativă, şi de sigurŭ că nu după teoria d-lui Hunfalvy îşĭ va puté da omulŭ contŭ despre acésta. (Va urma)

Acéstă maltratare se póte dovedi orĭ când cu martorĭ, decĭ nu se cuvine a se ascunde astfelŭ de fapte.*)

»Kolozsv. Közlöny“ ar face mai bine, când însuş ar lucra într'acolo ca sĕ se îndrepteze lucrulŭ, căcĭ »hodie mihi cras tibi“ este unŭ vechiu proverbiu, şi nicĭ decum nu li-se cuvine publiciştilorŭ ca din tóte adevĕrurile sĕ facă minciunĭ, căcĭ pe calea acésta numai amăgire de sine potŭ produce, déră nu facŭ nicĭ unŭ serviciu causei umanitare, cu tóte că se fălescŭ că ei voescŭ sĕ ne civiliseze, dér de o asemenea civilisaţiă sĕ ne feréscă Dumnedeu. *Sincerulŭ.*

---

Despre unŭ asemenea casŭ de brutalitate cetimŭ în »Luminatorulŭ“ următórele: „Unŭ locuitorŭ din Fibişŭ nĭ-a comunicatŭ verbalŭ — cu privire la uciderea fostului notarŭ com. Jeszenszky — cumcă încă nu s'a datŭ de urma ucidĕtorului şi nicĭ nu credŭ ómenii că acela ar fi din Fibişiŭ. Intr'acestea însĕ gendarmeria a legatŭ pe mai mulţĭ omenĭ şi i-a dusŭ la arestulŭ judeţului cercualŭ din Aradulŭ nou; între aceştia se află Miloşiu Avramŭ şi fiiulŭ acestuia Vasilie, despre carĭ foile locale d'aicĭ diceau că arŭ fi făptuitorii, ba chiar arŭ fi recunoscutŭ faptulŭ. Omulŭ nostru ne informéză însĕ, că Avramŭ (tatălŭ) este pusŭ pe piciorŭ liberŭ, fiindŭ că a constatatŭ prin martorĭ ubicaţiunea sa pe timpulŭ când s'a comisŭ crima; ér despre fiiulŭ sĕu Vasiie ne spune, că încă şi acum se află deţinutŭ preventivŭ — însĕ din alte consideraţiunĭ. Adecă omulŭ nostru ne spune, că în satŭ este lăţită vestea, cumcă acestŭ tînĕrŭ nicĭ va mai rĕmâne în viéţă din causa torturărilorŭ ce a înduratŭ sĕrmanulŭ. Dice că a fostŭ spêndŭratŭ cu piciórele de grindă, pe trupŭ s'a turnatŭ petroleu şi s'a aprinsŭ apoi petroleulŭ pe corpulŭ lui. In gură i-a băgatŭ hârtiă muiată în petroleu şi i-a datŭ focŭ, şi astfelŭ fiiulŭ ar fi mărturisitŭ, că tată-sĕu e făptuitorulŭ, carele însĕ se află în libertate. Noi nu credemŭ în adevĕrulŭ acestora, dér faima lăţindu-se în poporŭ despre astfelŭ de înfiorătóre torturĭ, ar fi bine décă cei competenţĭ ar cerceta causa.“

## Scirĭ militare.

*Flota francesă.* Astădĭ, când ne găsimŭ în ajunulŭ unui rĕsboiu, în care neapăratŭ că cei-ce se vorŭ încăera mai întêiu vorŭ fi Francia şi Germania, nu credemŭ de prisosŭ a da aicĭ situaţiunea flotei francese pe anulŭ curentŭ.

Francia posede astădĭ 336 bastimente armate cu 1450 tunurĭ de diverse calibre, 20,228 ómenĭ de echipagiu şi 1,800 de oficierĭ de diverse grade. Acéstă flotă, una din cele mai formidabile din lume, avêndŭ mai alesŭ în vedere defectuositatea armamentului englezŭ — constatatŭ de chiar comisiunile parlamentare, e astfelŭ repărţită: 24 Cuirasate de escadră de primulŭ rangŭ şi 13 de alŭ doilea rangŭ, 12 Gard-coaste cuirasate, 12 Cruciarĭ cu baterii. 9 Cruciarĭ de primulŭ rangŭ, 15 de alŭ doilea rangŭ, 18 de alŭ treilea rangŭ, 1 Cruciar torpilorŭ, 65 Avisosŭ, 83 şalupe canoniere şi 114 torpilore.

Afară de acésta, în casŭ de nevoiă, guvernulŭ póte dispune de flota mercantilă a diverselorŭ societăţĭ de navigaţiune, spre a o întrebuinţa după cum va crede de cuviinţă statulŭ-majorŭ alŭ flotei de resboiu.

*România.* Lucrătorii arsenalului din Bucurescĭ s'au înmulţitŭ în numĕrŭ mare în dilele din urmă şi lucrările se urméză cu zelŭ neobositŭ. Colonelulŭ de artileriă Dumitrescu Maican s'a dusŭ în Germania ca sĕ ia în primire 45 de tunurĭ Krupp, comandate de guvernulŭ românŭ. Colonelulŭ Gigârtu, care se află în Tiflis ca sĕ cumpere cai pentru armată, a primitŭ dela guvernulŭ românŭ însărcinarea, sĕ cumpere cai şi catârĭ pentru transporturĭ pe munţĭ.

## Dela conferinţa protopopéscă din Posta.

(desertaţiunea înv. *Eliă Popŭ*, ţinută la 23 Octomvre).
(Urmare.)

Déră sĕ mergemŭ mai departe, sĕ mai dicemŭ ceva şi despre hidosulŭ de luxŭ (nelcoşagulŭ) ce se légă ca şi scaiulŭ de óiă şi despre care strămoşii noştri vĕdêndu-lŭ la noi, strănepoţii lorŭ, mai întêiu póte că ar ride de elŭ, éră mai pe urmă ne-arŭ deplânge sórtea. Mai de multŭ Românulŭ nu scia de luxŭ, femeia română pregătea singură mai tóte hainele pentru sine şi ai sĕi din casă. Nu era atuncĭ vorba de buică cu şinóre, naframe de mĕtase, spenţĕle cu bumbĭ, pĕlării ciardaşe, şi pénă de unŭ cotŭ în ele, vigane, ciobote pe ramă şi cu cuie ş. a. ş. a. câte le vedemŭ astădĭ. Atuncĭ era „sura opincuţă, sumanulŭ şi pieptarulŭ orĭ guba; éră pentru muerĭ pândĕturele — carĭ le făceau muerile cu mâna lorŭ. Prin unele părţĭ locuite de Românĭ se mai susţine până astădĭ acelŭ frumosŭ portŭ românescŭ şi pitorescŭ, de care şi streinii se miră câtŭ e de frumosŭ; însĕ pe la noi s'a perdutŭ cu totulŭ, éră prin unele ţinuturĭ începe a se corci şi aşa degenerămŭ şi pe acéstă cale, décă nu vomŭ veghia şi învĕţa poporulŭ a se lăpĕda de totŭ ce e streinŭ şi împreunatŭ cu cheltuelĭ, carĭ în imprejurările grele, în carĭ trăimŭ noi nu le putemŭ suporta fără de a ne ruina cu totulŭ. Nu-i de lipsă sĕ aducŭ casurĭ înainte pentru adevĕrulŭ celorŭ dise, căcĭ le vedemŭ fiă-care, în tótă diua între noi, mai bine de nu s'ar fi nicĭ pomenitŭ în sênulŭ nostru. Cătră D-vóstră mĕ întorcŭ, fraţilorŭ plugarĭ şi vĕ rogŭ sĕ lăpădaţĭ luxulŭ (nelcoşagulŭ), căcĭ vĕ duce la perire. Portulŭ nostru sĕ fiă celŭ românescŭ, fiă chiar simplu, numai sĕ fiă curatŭ. Mai cu sémă tinerimea sĕ lase penele sĕ le pórte cocişii éră décă voiţĭ buchetŭ (struţiu) óre unde póte fi mai frumosŭ decâtŭ nisce georgine, iederă, bêrbinoculŭ orĭ alte florĭ frumóse şi multŭ mirositóre, pre carĭ nu trebue daţĭ banĭ meniţĭ de multe-orĭ a cumpĕra cu ei sare, a plăti datorii şi greutăţĭ, de carĭ avem destulă parte, a ne cumpĕra câte o cărticică de rugăciunĭ, unŭ calendarŭ, o foiţă séu altceva din care putemŭ învĕţa. Sĕ dicemŭ cu toţii că aşa vomŭ face de acum înainte şi apoi aşa sĕ şi facemŭ; atuncĭ veţĭ vedea că lucrurile se întorcŭ spre bine.

Câte aşĭ mai puté aduce înainte despre multele sĕrbătorĭ ce se ţinŭ la noi de poporŭ, cum e Marţĭ séra, Vinerile, Pălie, Pintilie, Filipŭ ş. a, despre carĭ s. maică biserică nu dice că se le sĕrbătorimŭ. E dreptŭ că unele din acestea suntŭ nisce reminiscenţe dela strămoşii noştri, Romanii cei vechĭ, carĭ au domnitŭ mai peste tótă lumea. Insĕ pentru aceea noi nu trebue sĕ le serbămŭ decâtŭ dilele însemnate prin sfânta biserică şi acelea încă într'unŭ modŭ creştinescŭ prin mergere la biserică, tinerimea la şcólă, cetirea în cărţĭ sfinte şi folositóre.

Nu mi-a permisŭ nicĭ timpulŭ, dér nicĭ loculŭ unde mĕ aflu, decâtŭ numai pe scurtŭ a atinge relele şi bólele némului nostru românescŭ, carĭ décă nu le vomŭ vindeca la timpŭ, potŭ avea urmărĭ triste pentru noi. Istoria ne spune, că s'au stinsŭ naţiunĭ întregĭ când au începutŭ a nu băga în sémă sciinţa aşedată pe temeiulŭ tare şi neclintitŭ alŭ religiunei, a se da luxului, a trăi în împărechierĭ şi desfrânărĭ, a se demoralisa... etc.

Vĕdêndŭ rĕulŭ şi convinşĭ despre esistenţa lui, sĕ ne întrebămŭ acum, ce avemŭ de făcutŭ pentru vindecarea lui?

Trebue, d-nilorŭ şi fraţilorŭ, sĕ ne apucămŭ de lucru toţĭ pe tóte căile, până ce încă nu e tocmai târdiu.

Sĕ luminămŭ şi sĕ învĕţămŭ poporulŭ, îndemnându-lŭ la cultivarea şi la îmbrăţişarea meseriilorŭ. A învĕţa poporulŭ până la celŭ din urmă omŭ, a susţinea şcólă până la celŭ din urmă sătuţŭ românescŭ — étă datorinţa, étă chiamarea nóstră!

Insĕ nu e destulŭ ca satulŭ sĕ aibă numai o casă rădicată propriă orĭ închiriată numai, menită şi numită cu numele de „şcólă“. Casa în carea se ţine şcóla trebue sĕ fiă destulŭ de mare, luminósă, curată, căldurósă şi provĕdută cu celea de lipsă la învĕţămentŭ. Sĕ avemŭ grije, ca aicĭ nu numai sĕ înveţe, déră se şi créscă tinerimea nóstră, alŭ căreia e viitoriulŭ. A se folosi de şcólă orĭ-ce hurubă, este unŭ pĕcatŭ strigătorŭ la cerŭ. Avemŭ edificiulŭ de şcólă după cum se cere şi provĕdutŭ cu celea de lipsă; încă cu atâta nu amŭ făcutŭ destulŭ, ci ne mai trebue în aceea şi unŭ învĕţătorŭ harnicŭ, devotatŭ chiămarei sale. Acela apoi trebue sĕ-şĭ aibă o lefşoră bunişóră, din carea sĕ pótă trăi şi aceea sĕ o capete regulatŭ, căcĭ „vrednicŭ este lucrătorulŭ de plata sa“. (Va urma.)

---

*) E chiarŭ în interesulŭ instituţiunei gendarmeriei sĕ se pedepséscă asemenĭ crude escese, décă în adevĕrŭ s'au comisŭ de unii gendarmĭ. Cei ce ascundŭ asemenĭ fapte lucră în detrimentulŭ gendarmeriei. —Red.

## Raportŭ

*despre adunarea generală a reuniunei femeilorŭ române pentru ajutorarea vĕduvelorŭ sĕrace din Braşovŭ şi Sĕcele.*

Adunarea s'a ţinutŭ la 30 Noemvre 1886 în sala de desemnŭ a gimnasiului românŭ. La 3 ore preşedinta reuniunei, d-na Susana Mureşianu, deschide adunarea prin unŭ cuvêntŭ rostitŭ cu multŭ simţĕmentŭ, în carele venerabila preşedintă accentuă nobilulŭ scopŭ, la carele tinde acésta a doua reuniune de dame române, adecă ajutorarea şi ştergerea măcar a unei lacrime din ochii sĕrmanelorŭ vĕduve sĕrace. Nu rivalitate cu vechia şi bineîntemeiata reuniune a femeilorŭ române din Braşovŭ, ci purŭ şi simplu simţulŭ de caritate creştină pentru cei ce pătimescŭ a fostŭ motivulŭ înfiinţărei acestei reuniunĭ surorĭ, Cuvêntulŭ preşedintei eşitŭ din inimă curată fu salutatŭ de întréga adunare cu vii aclamaţiunĭ de: sĕ trăiască

Conformŭ programei se citescŭ şi discută raportulŭ comitetului şi alŭ cassei. Va fi de interesŭ sĕ afle şi publiculŭ celŭ mare, că acéstă reuniune, carea abia funcţionéză de 3 anĭ, dispune de unŭ capitalŭ de preste 2000 fl., şi că după regularea raţiociniilorŭ în sensulŭ statutelorŭ a împărţitŭ şi în anulŭ acesta ajutóre de câte 5 fl. la 24 vĕduve sĕrace.

Actulŭ celŭ mai momentosŭ alŭ acestei adunărĭ generale a fostŭ alegerea noului comitetŭ pe altŭ periodŭ de 3 anĭ.

Alegerea a decursŭ în cea mai bună ordine, participândŭ la ea cam 30 de dómne. Preşedintă s'a alesŭ d-na Susana Mureşianu cu unanimitate de voturĭ, ér în comitetŭ s'au alesŭ 10 membre parte din Braşovŭ parte din Săcele.

In fine după votarea proiectului de bugetŭ pro 1887 se închide adunarea de d-na preşedintă.

Fiă ca şi acéstă reuniune sĕ prospereze spre a puté atinge nobilulŭ scopŭ, adică întemeiarea unui asilŭ la care ţintesce.

Braşovŭ, în 2 Decemvre 1886.

*Observatorulŭ.*

## SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

LONDRA, 20 Decemvre. — Unŭ articulŭ inspiratŭ în „Morning Post“ ameninţă cu cele mai energice mĕsurĭ din partea Angliei, în casŭ când Pórta va urma mai departe actuala ei politică orientală rusofilă, care vatămă interesele imperiului britanicŭ şi ale Turciei.

SOFIA, 20 Decemvre. — Gadban-paşa rugă pe Sultanŭ sĕ-lŭ recheme; acéstă rechemare va urma, se dice, în curêndŭ.

BELGRADŬ, 20 Decemvre. — Trimisulŭ austro-ungarŭ Khevenhüller a înmânatŭ regelui Milanŭ scrisorile sale de rechemare.

## DIVERSE.

**Necrologŭ.** — Iubitulŭ soţŭ, fii şi rudenii cu inima durerósă anunţă încetarea din viéţă a scumpei soţie, respective mamă şi rudeniă: *Iuliana Sima născ. Silaşi*, întêmplată în 9 Decemvre a. c. st. n. după unŭ morbŭ de 6 dile,—în anulŭ 62 alŭ etăţii şi 47 ai fericitei căsĕtorii. —Negrenĭ, la 10 Decemvre 1886 st. n. Constantinŭ Sima soţulŭ repausatei şi preotŭ gr. cat. românŭ în locŭ. Iónŭ preotŭ în Selniţa cu soţia Iuliana Rogozŭ; Gregoriu preotŭ în Coşeiu cu soţia Iuliana; Domnica cu soţulŭ sĕu Ioanŭ Dosa preotŭ în Secalaşenĭ; Alesandru şi Laurenţiu, teologĭ absoluţĭ—ca fii.

Fiă'i ţĕrîna uşóră!

**Unŭ concursŭ hazliu.** — Fóia sĕptĕmânală „Das Echo“ din Berlinŭ poblică concursulŭ următorŭ. Intrebare gluméţă, ce se premiază: Unŭ tînĕrŭ îngropatŭ în datorii numai de aceea sĕ mai bucură de creditŭ la creditorii sĕi, fiindŭ că mirésa lui vrea sĕ'i plătéscă după nuntă datoriile din zestrea ei. Părechea cade curêndŭ înainte de nuntă în apă. Unŭ avarŭ creditorŭ principalŭ trece tocmai atuncĭ p'acolo, sare în apă şi scapă: pe cine mai întêiu şi pentru ce? Celŭ ce va da până la 20 Ianuariu anulŭ 1887 rĕspunsulŭ celŭ mai scurtŭ şi mai glumeţŭ la acéstă întrebare, primesce dela redacţiunea susŭ numitei foi unŭ premiu de 20 mărcĭ. Rĕspunsulŭ premiatŭ se va publica.

**Valurile Dunării.** — Unŭ amicŭ alŭ „Luminătorului“ dintr'o comună apropiată de „Roma calvinésca“, (Debriţinŭ) îi descrie comica întêmplare, ce urméză: „In Debriţinŭ esistă şi unŭ conservatorŭ musicalŭ, prin urmare vei pricepe cumcă tóte familiile de Dómne *maghiare* sciu musica. Nu sciu cum s'a întêmplatŭ, că órecine a trimisŭ aicĭ piesa cunoscută „Valurile Dunării“ — valsŭ românescŭ. O familiă de frunte maghiară puse mâna pe ea, se îndulci fórte de melodiósele ei acórde şi numai decâtŭ cosórtele luà în mână violina, ér consórta la fortepiano, apoi ţine-te di pe di la delectare deliciósă musicală cu — „Val. Dunării“. După 2—3 sĕptĕmânĭ librarii din Debriţinŭ îşĭ umplură boltele cu „Val. Dun.“ ér Debriţinulŭ întregŭ începŭ a imita şi di pe di numai audiai în totŭ Debriţinulŭ, pe tóte stradele şi în tóte localităţile decâtŭ „Val. Dunării“. Acum respectiva familiă orĭ unde mergea nu mai audia decâtŭ „Val. Dun.“, încâtŭ i s'a pusŭ pe inimă, şi'şĭ propuse sĕ se scape de acéstă „oláh nota“. — „Fene egye meg azt az oláh notát“ (Dracu sĕ ia cântarea asta olahă) — hai sĕ mergemŭ la Budapesta!“ Işĭ luà nevasta şi copilaşulŭ şi plecà la Budapesta. Aci abia ajunseră la hotelŭ, dér ce sĕ vadă? musica întona „Val. Dun.“ — „Még itt sincs békem“ (nicĭ aicĭ n'am pace) — haidŭ acasă! — Plécă îndĕrĕtŭ. Ajungêndŭ la Solnocŭ află o capelă ţigănéscă la gară, carea, vĕdêndŭ că se apropiă trenulŭ, întonéză, în onórea óspeţilorŭ, „Val Dunării“. „Hogy a fene megette volna — még itt is!“ (Lua-o-ar fi luatŭ dracu încă şi aicĭ.) Nu descalecă din trenŭ călĕtorulŭ, de nĕcazŭ rĕmâne fără prândŭ. Trenulŭ pornesce. In cupeulŭ învecinatŭ alŭ vagonului se afla o societate joviélă — acésta ér întonéză în ruptulŭ gurii „Val. Dunării“. „Ez már borzasztó (asta e deja înfiorătorŭ!) esclamà sêrmanulŭ persecutatŭ, şi la proxima staţiune descălecà din cupeu, se rógă de conductorŭ sĕ i deschidă altŭ cupeu într'altŭ vagonŭ, se schimbà cupeulŭ. Aicĭ abia aşedatŭ, miculŭ copilaşŭ alŭ tatei apucà în mână jucărelele cumpĕrate din Budapesta, anume: o morişóră de măcinatŭ cafeaua, începe a suci la ea şi întonéză şi elŭ jucându-se, „Val. Dunării“. — „Hogy az isten megverte volna azt a notát, még te is boszantsz?!« (Bat'o Dumnedeu s'o bată de ariă, încă şi tu mĕ superĭ!) — esclamà amărîtulŭ, şi în mânia sa turbată apucà morişóra din mâna copilaşului şi — hai la draculŭ cu ea pe feréstra vagonului. Copilaşulŭ începe a plânge amarŭ, mamă-sa nu-lŭ póte îmblândi până ce nu-i cântă şi ea piesa ce-lŭ adormia pe copilŭ: „Val. Dunării“! Acum nu i-a mai rĕmasŭ sêrmanului persecutatŭ decâtŭ sĕ încépă şi elŭ a cânta unŭ — „Csingilingi-Csárdás“, şi cu acésta a ajunsŭ în Debriţinŭ unde şĭ-a istorisitŭ elŭ însuşĭ păţania ce ne venì şi nouĕ sub garanţia, că nu e invenţiune, ci faptŭ complinitŭ veritabilŭ. Sêrmanulŭ compatriotŭ! De-ar fi elŭ în starea nóstră, a Românilorŭ, ca şi în oficiu, şi pe stradă şi în şcólă, şi pretutindenea sĕ i se impună limba română, precum ni se impune nouĕ cea maghiară — óre nu ar plesni din pele?“

---

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

### Cursulŭ la bursa de Viena

din 17 Decemvre st. n. 1886.

| | |
|---|---|
| Rentă de aurŭ 5% | 108.80 |
| Rentă de hârtiă 5% | 92.80 |
| Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare | 151.50 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) | 99.— |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune) | 126 — |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune) | 119.50 |
| Bonurĭ rurale ungare | 104.— |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 103.75 |
| Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ | 104 25 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 104 25 |
| Bonurĭ rurale transilvane | 104 60 |
| Bonurĭ croato-slavone | 105.50 |
| Despăgubire p. dijma de vinŭ ung. | 98.75 |
| Imprumutulŭ cu premiu ung. | 120 80 |
| Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului | 123.— |
| Renta de hărtiă austriacă | 82.05 |
| Renta de arg. austr. | 82 50 |
| Renta de aurŭ austr. | 111.60 |
| Losurile din 1860 | 137.75 |
| Acţiunile băncei austro-ungare | 877 — |
| Act. băncei de creditŭ ung. | 299.50 |
| Act. băncei de creditŭ austr. | 293.80 |
| Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ | 5.97 |
| Napoleon-d'orĭ | 9.98 |
| Mărcĭ 100 împ. germ. | 61.95 |
| Londra 10 Livres sterlinge | 126.30 |

### Cursulu pieţei Braşovŭ

din 21 Decemvre st. n. 1886.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnote românescĭ | Cump. | 8.44 | Vênd. | 8.46 |
| Argint românesc | » | 8.40 | » | 8.42 |
| Napoleon-d'orĭ | » | 9.95 | » | 9.98 |
| Lire turcescĭ | » | 11.30 | » | 11.33 |
| Imperialĭ | » | 10.30 | » | 10.33 |
| Galbenĭ | » | 5.95 | » | 5.97 |
| Scrisurile fonc. »Albina» | » | 100.50 | » | 101.50 |
| Ruble Rusescĭ | » | 116.— | » | 117.— |
| Discontulŭ | » | 7—10% pe anŭ. | | |



Nr. 6567/1886.

# Publicaţiune.

S'a observatŭ fórte desŭ, cumcă în negoţulŭ cu materii combustibile — mai cu sémă în negoţulŭ cu uleiurĭ minerale ardĕtóre — şi în îngrijirea lorŭ, nu se observă dispoşiţiunile ordinaţiunei Inaltului Ministeriu reg. ung. de interne din 20 Maiŭ 1870 Nr. 2970/1870 şi §§-ii 8 şi 9 ai ordinei stingerei focului, publicate de repeţite orĭ.

Reamintindu-se prin urmare din nou acele prescripte fie-cărui, care pórtă negoţŭ cu amintitele materii, séu acelora, care păstréză séu producŭ astfelŭ de materii, sĕ publică din nou unele puncte din acele prescripte, şi anume:

1. Tóte uleiurile minerale combustabile se concedŭ de a se vinde în negoţŭ micŭ numai atuncĭ, décă aceste se vêndŭ în vase hermetice închise, provĕdêndu-se aceste vase cu inscripţiunea: „periculosŭ pentru focŭ;" astfelŭ de materii au ca sĕ se golească din unŭ vasŭ într'altulŭ numai în o depărtare anumită de obiecte ce ardŭ.

2. In nicĭ unŭ locŭ de vêndare nu este concesŭ, ca sĕ se vêndă mai multŭ decâtŭ 5 chilo prafŭ de puşcă; 200 chilo de petroleu; 300 chilo de spirtŭ; 10—15 chilo de aetherŭ, de terpentinŭ, Ligroin séu alte materii ardibile, şi chiar şi astfelŭ de cantităţĭ au ca sĕ se păstreze numai în vase conformŭ prescriptelorŭ.

3. Cantităţĭ mai marĭ de uleiurĭ minerale suntŭ sĕ se păstreze numai în astfelŭ de magazine séu pivniţe subterane, carĭ nu suntŭ situate lipitŭ lângă locuinţe, şi trebue sĕ fiă astfelŭ de adêncĭ, încâtŭ sĕ nu fiă posibilă scurgerea uleiului pe uliţă, în curte séu în alte scocurĭ menite pentru scurgerea altorŭ fluiditaţĭ. Astfelŭ de localităţĭ au sĕ fiă provĕdute cu uşĭ de ferŭ şi cu oblóne, sĕ fiă cu totulŭ sigure în contra focului şi situate într'o depărtare de edificii de locuitŭ, fixată de către competentulŭ oficiolatŭ. Intrarea în astfelŭ de locale este concesă numai diua, şi în casŭ de lipsă şi nóptea, totuşĭ însĕ pe lângă folosirea lampelorŭ de siguranţă. Localele acestea au sĕ se ţină totdéuna închise, şi la casŭ décă erumpe vr'unŭ focŭ, au sĕ se astupe deschiḑĕturile lorŭ cu gunoiŭ, năsipŭ séu cenuşe.

4. In prăvălii, unde sĕ vêndŭ uleiurĭ minerale, trebue sĕ fiă la dispoşiţiune o cantitate corĕspundĕtóre de spirtŭ de salmiacŭ şi anume cam 10% din cantitatea astorfelŭ de uleiurĭ. Spirtulŭ de Salmiacŭ are sĕ se conserve în sticle, şi la casŭ décă se aprinde uleiulŭ, sĕ se arunce îndată salmiaculŭ în uleiulŭ aprinsŭ.

Totŭ asemenea are sĕ fiă la dispoşiţiune o corĕspundĕtóre cantitate de năsipŭ, cu care sĕ se pótă stinge foculŭ.

Contravenţiunile acestorŭ dispoşiţiunĭ se pedepsescŭ, conformŭ §-lui 17 alŭ susŭ citatei ordinaţiunĭ ministeriale, cu o pedépsă pănă la 200 fl. séu cu arestŭ corĕspundĕtorŭ.

Braşovŭ, 10 Decemvre 1886.

1—3

**Căpitanatulŭ orăşenescŭ.**

# Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

### Predealŭ-Budapesta

| | Trenŭ de persóne | Tren accelerat | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|
| Bucurescĭ | — | — | — | 7.30 |
| Predealŭ ( | — | — | — | 1.14 |
| ( | — | — | — | — |
| Timişŭ | — | — | — | 1.45 |
| Braşovŭ ( | — | — | — | — |
| ( | 7.47 | — | 4.16 | 2.32 |
| Feldióra | 8.24 | — | 5.02 | — |
| Apatia | 8 51 | — | 5 43 | — |
| Agostonfalva | 9.14 | — | 6.15 | — |
| Homorodŭ | 9.51 | — | 7.06 | — |
| Haşfaleu | 11.03 | — | 8.52 | — |
| Sighişóra ( | 11.29 | — | 9.19 | — |
| ( | 11.26 | — | 9.31 | — |
| Elisabetopole | 12 00 | — | 10.16 | — |
| Mediaşŭ | 12.29 | — | 10.57 | — |
| Copsa mică | 12.44 | — | 11.19 | — |
| | | | 11.31 | |
| Micăsasa | 1.05 | — | 11.52 | — |
| Blaşiu | 1.34 | — | 12.31 | — |
| Crăciunelŭ | 1.46 | — | 12.48 | — |
| Teiuşŭ | 2.09 | — | 1.22 | — |
| Aiudŭ | 2.39 | — | 2 18 | — |
| Vinţulŭ de susŭ | 3.01 | — | 2.48 | — |
| Uióra | 3.08 | — | 2 56 | — |
| Cucerdea | 3.14 | — | 3 64 | — |
| Ghirişŭ | 3.53 | — | 4 51 | — |
| Apahida | 5.10 | — | 5.28 | — |
| Cluşiu ( | 5.30 | — | 5 56 | — |
| ( | — | 6 03 | — | 8.00 |
| Nedeşdu | — | 6.21 | — | 8.36 |
| Ghirbĕu | — | — | — | 9.02 |
| Aghirişŭ | — | — | — | 9.32 |
| Stana | — | — | — | 10.11 |
| Huiedinŭ | — | 7.14 | -- | 10.51 |
| Ciucia | — | 7.43 | — | 12 16 |
| Bucia | — | — | — | 12.50 |
| Bratca | — | — | — | 1.21 |
| Rév | — | 8.22 | — | 2.02 |
| Mező-Telegd | — | 8.48 | — | 3.06 |
| Fugyi-Vásárhely | — | — | — | 3.38 |
| Várad-Velinţe | — | — | — | 3.54 |
| Oradia-mare ( | — | 9.13 | — | 4.05 |
| ( | — | 9.18 | 10.55 | 4.50 |
| P. Ladány | — | 10.38 | 1.23 | 7.23 |
| Szolnok | — | 12.20 | 3.24 | — |
| Buda-pesta | — | 2.15 | 10.05 | — |
| Viena ( | — | — | 2.15 | — |
| ( | — | 8.00 | 6.05 | — |

### Budapesta—Predealŭ

| | Trenŭ de pers. | Tren accelerat | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|---|
| Viena | 11.10 | — | — | — | -- |
| Budapesta | 7.40 | 2.— | 3.10 | 6.20 | 8.00 |
| Szolnok | 11 05 | 3.58 | 7.38 | 9.34 | 11.40 |
| P. Ladány | 2 02 | 5.28 | 5 40 | 11.26 | 2.31 |
| Oradea mare | 4.12 | 6.58 | 9.14 | 1.38 | — |
| Várad-Velencze | — | — | 9.24 | 2.06 | - |
| Fugyi-Vásárhely | — | — | 9.41 | 2.17 | — |
| Mező-Telegd | — | 7.33 | 10.19 | 2.40 | -- |
| Rév | — | 8.04 | 11.38 | 3.24 | — |
| Bratca | — | — | 12.18 | 3.47 | — |
| Bucia | — | — | 12.54 | 4.07 | — |
| Ciucia | — | 8.58 | 1.57 | 4.33 | — |
| Huiedin | — | 9.28 | 3.11 | 5.15 | — |
| Stana | — | — | 3.40 | 5.34 | — |
| Aghiriş | — | — | 4.15 | 5.55 | — |
| Ghirbĕu | — | — | 4.36 | 6.07 | — |
| Nedeşdu | — | — | 4.58 | 6.24 | -- |
| Cluşiu ( | — | 10.28 | 5.26 | 6.43 | -- |
| ( | 11.00 | — | — | — | 7.08 |
| Apahida | 11 19 | — | — | — | 7.36 |
| Ghiriş | 12 30 | — | — | — | 9.06 |
| Cucerdea ( | 1.01 | — | — | — | 9.53 |
| ( | 1 06 | — | — | — | 10.— |
| Uióra | 1.13 | — | — | — | 10.09 |
| Vinţulŭ de susŭ | 1.20 | — | — | — | 10.19 |
| Aiudŭ | 1 41 | — | — | — | 10.48 |
| Teiuşŭ | 2.00 | — | — | — | 11.14 |
| Crăciunelŭ | 2 35 | — | — | — | 12.12 |
| Blaşŭ | 2.48 | — | — | — | 12.30 |
| Micăsasa | 3.20 | — | — | — | 1.12 |
| Copşa mic | 3 36 | — | — | — | 1.32 |
| Mediaşŭ | 4.00 | — | — | — | 2.18 |
| Elisabetopole | 4.3[illegible] | — | — | — | 3.03 |
| Sigişóra | 5.12 | — | — | — | 3.49 |
| Haşfaleu | 5.37 | — | — | — | 4.28 |
| Homorod | 7.0[illegible] | — | — | — | 6.16 |
| Agostonfalva | 7.43 | — | — | — | 7.06 |
| Apatia | 8.11 | — | — | — | 7.46 |
| Feldióra | 8.41 | — | — | — | 8.25 |
| Braşovŭ ( | 9.21 | — | — | — | 9.15 |
| ( | — | — | 1.55 | — | — |
| Timişŭ | — | — | 2.53 | — | — |
| Predealŭ ( | — | — | — | — | -- |
| ( | — | — | 3.28 | — | — |
| Bucurescĭ | — | — | 9.35 | — | — |

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

### Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne |
|---|---|---|---|
| Teiuşŭ | 11.24 | — | 2.40 |
| Alba-Iulia | 11.39 | — | 3.14 |
| Vinţulŭ de josŭ | 12.30 | — | 4.22 |
| Şibotŭ | 12.52 | — | 4.50 |
| Orăştia | 1.01 | — | 5.18 |
| Simeria (Piski) | 2.03 | — | 5.47 |
| Deva | 2 52 | — | 6.35 |
| Branicĭca | 3.23 | — | 7.02 |
| Ilia | 3.55 | — | 7.28 |
| Gurasada | 4.08 | — | 7.40 |
| Zam | 4.25 | — | 8.11 |
| Soborşin | 5.30 | — | 8.46 |
| Bĕrzova | 5.56 | — | 9.33 |
| Conopŭ | 6.27 | — | 9.53 |
| Radna-Lipova | 6.47 | — | 10 27 |
| Paulişŭ | 7.28 | — | 10.42 |
| Gyorok | 7.43 | — | 10.58 |
| Glogovaţŭ | 7.59 | — | 11.25 |
| Aradŭ | 8.28 | — | 11.39 |
| Szolnok ( | 8.42 | — | 4 52 |
| ( | — | — | 5.12 |
| Budapesta | — | — | 8.20 |
| Viena | — | — | 6.05 |

### Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Viena | 11.10 | 12.10 | -- |
| Budapesta | 8.20 | 9.05 | — |
| Szolnok ( | 11.20 | 12.41 | — |
| ( | 4 10 | 5.45 | -- |
| Aradŭ | 4 30 | 6.— | 7.04 |
| Glogovaţŭ | 4 43 | 6.13 | 7.22 |
| Gyorok | 5 07 | 6.38 | 7.58 |
| Paulişŭ | 5.19 | 6.51 | 8 17 |
| Radna-Lipova | 5 41 | 7.10 | 8 36 |
| Conopŭ | 6 09 | 7.37 | — |
| Bêrzova | 6 28 | 7.55 | — |
| Soborşin | 7 25 | 8.42 | — |
| Zam | 8 01 | 9.12 | — |
| Gurasada | 8 34 | 9.41 | — |
| Ilia | 8 55 | 9.[illegible]8 | — |
| Branicĭca | 9.19 | 10.17 | — |
| Deva | 9.51 | 10 42 | -- |
| Simeria (Piski) | 10.35 | 11 07 | — |
| Orăştiă | 11.11 | 11.37 | — |
| Şibotŭ | 11.43 | 12.— | — |
| Vinţulŭ de josŭ | 12 18 | 12.29 | -- |
| Alba-Iulia | 12.36 | 12.46 | — |
| Teiuşŭ | 1.29 | 1.41 | -- |

### Aradŭ-Timişóra

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| Aradŭ | 5.48 | — | 6.05 |
| Aradulŭ nou | 6.19 | — | 6.33 |
| Németh-Ságh | 6.44 | — | 6.58 |
| Vinga | 7.16 | — | 7.29 |
| Orczifalva | 7.47 | — | 7.55 |
| Merczifalva | — | — | — |
| Timişóra | 9.02 | — | 9.08 |

### Simeria (Piski) Petroşenĭ

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| Simeria | 11.25 | — | 2.42 |
| Streiu | 11.58 | — | 3.25 |
| Haţegŭ | 12.46 | — | 4 16 |
| Pui | 1.37 | — | 5.11 |
| Crivadia | 2.24 | — | 5.58 |
| Baniţa | 3 05 | — | 6 4[illegible] |
| Petroşenĭ | 3.37 | — | 7.12 |

### Timişóra-Aradŭ

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Timişóra | 6.25 | — | 5.00 |
| Merczifalva | — | — | — |
| Orczifalva | 7.46 | — | 6.32 |
| Vinga | 8.15 | — | 7.02 |
| Németh-Ságh | 8.36 | — | 6.23 |
| Aradulŭ nou | 9.11 | — | 8.01 |
| Aradŭ | 9.27 | — | 8.17 |

### Petroşenĭ—Simeria (Piski)

| | Trenŭ de pers. | Trenŭ omnibus | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| Petroşenĭ | 10 07 | — | 6.10 |
| Baniţa | 10 48 | — | 6.53 |
| Crivadia | 11.25 | — | 7 37 |
| Pui | 12.05 | — | 8.20 |
| Haţegŭ | 12 42 | — | 9 01 |
| Streiu | 1.22 | — | 9.52 |
| Simeria | 1.53 | — | 10.31 |

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.